

|                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| II. De waarde en de beteekenis dezer bewijzen.                                                                                               | 97  |
| III. Resumptie der paragraaf.                                                                                                                | 101 |
| § 4. <i>Notiones falsae</i> .                                                                                                                | 102 |
| I. De zijwegen, waarin de mensch verloopt, wanneer God hem loslaat.                                                                          | 103 |
| II. De Sensus divinitatis leidt in normalen toestand tot h. <i>monotheïsme</i> .                                                             | 104 |
| <i>a.</i> De <i>sensus div.</i> stelt een „ik” tegenover ons eigen ik, dat ons aangrijpt en daarom                                           |     |
| <i>b.</i> hooger is dan het onze; dat in ons wezen geheel en al indringt en ons                                                              |     |
| <i>c.</i> het besef geeft van beoordeeld te worden; dus een <i>almachtig en rechterlijk „ik”</i> ,                                           |     |
| <i>d.</i> waarvan wij de constantheid altijd gevoelen.                                                                                       |     |
| III. De normale toestand gebroken door de zonde.                                                                                             | 107 |
| A. De <i>sens. div.</i> niet vernietigd, maar troebel, onhelder geworden in den zondaar.                                                     | 107 |
| B. De synthese, die uit de werking Gods in ons en buiten ons concludeert tot de belijdenis van één eenig God, is verbroken voor den zondaar. | 108 |
| Termen dier synthese zijn: <i>immanentie</i> en <i>transcendentie</i> .                                                                      |     |
| 1. Immanentie en transcendentie in het O. en N. T.                                                                                           | 109 |
| 2. De transcendentie is niet extramundaan.                                                                                                   | 111 |
| IV. De deviatieën dezer twee termen naar de idee:                                                                                            | 112 |
| (Vervalsching van de notio Dei) A. De imm., uit haar verband gerukt, leidt tot pantheïsme;                                                   | 112 |
| B. De transc., u. h. „ „ „ „ „ deïsme.                                                                                                       | 114 |
| (Principieele loochening v. God) C.                                                                                                          |     |
| 1. Atheïsme;                                                                                                                                 | 116 |
| 2. materialisme, 116; 3. diabolisme.                                                                                                         | 117 |
| V. Het proces der historie                                                                                                                   | 119 |
| A. In al de vormen van het polytheïsme de tegenstelling:                                                                                     |     |
| Weltbejahung en Weltverneinung.                                                                                                              | 119 |
| B. (Vervalsching van de notio Dei) <i>a.</i> Animisme; <i>b.</i> fetischisme;                                                                |     |
| <i>c.</i> natuurgodsdiensten; <i>d.</i> staatsmacht.                                                                                         | 120 |
| C. <i>a.</i> Het polytheïsme is geen doorgang tot het monotheïsme.                                                                           | 121 |
| <i>b.</i> Oorsprong van het polytheïsme.                                                                                                     |     |
| D. Deze verschijnselen tegenwoordig.                                                                                                         | 122 |
| [Practisch ontwikkelt zich uit de principieele loochening van God alle leven der goddeloosheid.]                                             | 102 |

## HOOFDDEEL II.

### HET WEZEN GODS. \*)

|                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| § 5. De <i>essentia Dei</i> .                                            | 124 |
| I. Het wezen Gods kan niet gedefinieerd worden.                          | 125 |
| A. Redenen waarom niet.                                                  | 125 |
| B. Volgens de Rem. dan ook ongeoorloofd te spreken van het „wezen” Gods. | 128 |
| C. Verschillende opvattingen over het „wezen” Gods op filosofisch,       | 129 |
| D. op godgeleerd terrein.                                                | 131 |
| E. Gevaar van pantheïsme en Pelagianisme.                                | 134 |

\*) Zie de noot op pag. 7.